

ภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก

Buddhist Political Leadership for Good Governance of Local Administrative
Organization Executives in Phitsanulok Province

พระครูปลัดสุวัฒนพุทธคุณ¹

PhrakruPaladsuwathanabuddhikun

Received: March 10, 2025

Revised: June 29, 2026

Accepted: June 29, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารอปท.ในจังหวัดพิษณุโลก 2) วิเคราะห์ภาวะผู้นำทางการเมืองเพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารอปท. และ 3) นำเสนอภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธเพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารอปท. เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง จำนวน 20 คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 11 คน การวิจัยเชิงปริมาณประชากรที่ศึกษาได้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามฐานข้อมูลของสกต.จ.พิษณุโลก จำนวน 671,170 คน คำนวณขนาดตัวอย่างด้วยสูตรของ ทาโร ยามาเน ได้จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.989 สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารอปท. พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.93$, S.D.=0.75) และผลการสัมภาษณ์ พบว่าผู้บริหารอปท. เป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นนักบริหารมีอาชีพ ยึดหลักประชาธิปไตย และสามารถปรับบทบาทตามสถานการณ์เพื่อแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ 2) ระดับภาวะผู้นำทางการเมืองเพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารอปท. พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.90$, S.D.=0.77) และผลการสัมภาษณ์ พบว่า

¹ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ผู้บริหารมีการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ซื่อสัตย์ เปิดเผย ตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม รับผิดชอบต่อหน้าที่ และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน และ3) ข้อเสนอภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธเพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารอปท. พบว่าระดับข้อเสนอภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธเพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D.=0.72) และ ผู้บริหาร อปท. ควรบูรณาการหลักอปริหานิยธรรม 7 เข้ากับการบริหารงานจริง ผ่านการประชุมอย่างมีส่วนร่วม การเคารพกฎระเบียบ การใช้อำนาจด้วยคุณธรรม และการเป็นแบบอย่างที่ดีทางจริยธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างคุณธรรม ความไว้วางใจ และความผาสุกอย่างยั่งยืนของประชาชนในท้องถิ่น

คำสำคัญ: การเมืองเชิงพุทธ, ภาวะผู้นำทางการเมือง, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this research article were 1) to study the good governance of local administrative organization executives in Phitsanulok Province; 2) to analyze the political leadership for good governance of local administrative organization executives; and 3) to present Buddhist political leadership for good governance of local administrative organization executives. This was a mixed-methods research. Qualitative research used purposive interviews with 20 key informants and focus group discussions with 11 participants. For quantitative research, the study population consisted of 671,170 eligible voters according to the database of the Provincial Election Commission of Phitsanulok using Taro Yamane's formula, the sample size was calculated to be 400 people. The research instrument was a questionnaire with a reliability coefficient of 0.989. Statistical analyses included frequency distribution, percentage, mean, and standard deviation. The research findings revealed that 1) the overall level of good governance of local administrative organization executives was high ($\bar{X}=3.93$, S.D.=0.75). Interview results indicated that local administrative leaders were effective, professional and possessed great interpersonal skills. They committed to democratic principles and can flexibly adapt their roles to solve problems and respond to citizens' needs; 2) the overall level of

political leadership for good governance of local administrative organization executives was also high ($\bar{X}=3.90$, S.D.=0.77). Interview results showed that administrators operated in accordance with the law, were honest, transparent, accountable, provided opportunities for public participation, were responsible for their duties, and used resources efficiently for the maximum benefit of the people; 3) guidelines for Buddhist political leadership for good governance of local administrative organization executives found that the overall level of guidelines for Buddhist political leadership for good governance of administrators was high ($\bar{X} = 3.93$, S.D.=0.72). Local government administrators should integrate Aparihaniyadhamma 7 into their actual administration through participatory meetings, respect for rules and regulations, the virtuous use of power, and serving as good ethical role models. This will lead to the creation of lasting faith, trust, and well-being for the local people.

Keywords: Buddhist Politics, Political Leadership, Local Government Organizations

บทนำ

รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน พุทธศักราช 2540 ได้ประกาศใช้เป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2540 โดยมุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่การปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหมวด 9 มาตรา 284 ว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแบ่งรูปแบบการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 5 รูปแบบ ได้แก่ เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจน อันเป็นการพัฒนาระบบการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น (ลิขิต ธีรเวคิน, 2545)

การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงถือเป็นพื้นที่ทางการเมืองที่สำคัญในการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในกิจการบ้านเมือง และสามารถพัฒนาตนเองเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งในระบอบประชาธิปไตยได้ เนื่องจากการเมืองท้องถิ่นมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ โดยมีผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่น รวมถึงข้าราชการส่วนท้องถิ่นเป็นตัวแสดงหลักในกระบวนการบริหารจัดการ (ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์, 2545; ปธาน สุวรรณมงคล, 2554)

นักการเมืองท้องถิ่นซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชนจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน โดยต้องเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ กล้าตัดสินใจ มีความซื่อสัตย์ เสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ และยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจจากประชาชน (ไพบูลย์ สุขเจตน์, 2563)

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติพบว่า การบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังประสบปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาการผูกขาดอำนาจ ปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน การขาดความรู้ด้านกฎหมายและระเบียบ การบริหารงบประมาณที่ไม่โปร่งใส การไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม และการขาดความรับผิดชอบต่อนักที่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (สรพลสิทธิ์ ชมภูณู และกัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์, 2564)

จากบริบทดังกล่าวจะเห็นได้ว่า แม้การกระจายอำนาจจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่น แต่โครงสร้างทางกฎหมายเพียงอย่างเดียวไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของผู้นำทางการเมืองได้ทั้งหมด จึงนำไปสู่ปัญหาด้านธรรมาภิบาลและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบอุปถัมภ์ในระดับท้องถิ่น ภาวะผู้นำทางการเมืองสมัยใหม่อาจเน้นด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะการบริหารเป็นหลัก ขณะที่ภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธ โดยเฉพาะหลักอปริหานิยธรรม 7 สามารถเข้ามาเสริมเติมเต็มมิติด้านจริยธรรมและจิตสำนึกภายในของผู้นำ ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสามารถในการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ยึดกฎระเบียบ ใช้อำนาจอย่างเหมาะสม เคารพแบบแผนขององค์กร และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี จนนำไปสู่ความศรัทธา ความไว้วางใจ และความผาสุกของประชาชนในท้องถิ่น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธเพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการกระจายอำนาจในปัจจุบัน และเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำที่สามารถบูรณาการหลักพุทธธรรมเข้ากับการบริหารจัดการภาครัฐ อันจะนำไปสู่การสร้างผู้นำและพลเมืองที่เข้มแข็งทั้งในมิติของธรรมาภิบาลและจิตสำนึกทางจริยธรรมอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก

2. เพื่อวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางการเมืองเพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก

3. เพื่อนำเสนอภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธเพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย *การวิจัยเชิงปริมาณ* ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิษณุโลก 9 อำเภอ อำเภอเมืองพิษณุโลก อำเภอนครไทย อำเภอนิมนะปราง อำเภอบางกระทุ่ม อำเภอชาติตระการ อำเภอพรหมพิราม อำเภอวังทอง อำเภอวัดโบสถ์ และอำเภอบางระกำ มีประชากรทั้งหมด 671,170 คน (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิษณุโลก, 2568)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 400 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Yamane, T. (1973) ตามสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากประชากรแต่ละกลุ่มในการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยแบ่งกระจายกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ครอบคลุมในกลุ่มต่าง ๆ การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.989 โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองเพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธเพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

ทั้งนี้ แบบสอบถามในตอนที่ 2-4 ใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert, R., (1970)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ดำเนินการจัดส่งหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามในพื้นที่เป้าหมาย 2) ดำเนินการนำแบบสำรวจฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดด้วยตัวเองพร้อมผู้ช่วยการวิจัย และเก็บรวบรวมนำมาตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมดร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด 3) ดำเนินการนำข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

5. การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้วยการเลือกแบบเจาะจง กับผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม รวมจำนวน 20 รูป/คน ประกอบด้วย 1) กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 5 รูป 2) กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์จำนวน 3 คน 3) กลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 6 คน และ 4) ตัวแทนจากชุมชน จำนวน 6 คน

2. การสนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้วิจัยกำหนดการสนทนากลุ่มเฉพาะกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการวิจัย จำนวน 11 รูป/คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธ เพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามหลักอปฺรหานิยธรรม 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ และ 3) การเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ

5. การวิเคราะห์ข้อมูลใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า

1.1) ระดับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.93$, S.D.=0.75) ซึ่งรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก

(n=400)

การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี		ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	(S.D.)	แปลผล
1.	ด้านบทบาทผู้นำอย่างมีประสิทธิภาพ	3.98	0.76	มาก
2.	ด้านการเป็นสัญลักษณ์ของท้องถิ่น	3.93	0.78	มาก
3.	ด้านการเป็นนักบริหารมืออาชีพ	3.91	0.81	มาก
4.	ด้านแบบอย่างประชาธิปไตย	3.93	0.78	มาก
5.	ด้านบทบาทอื่นตามสถานการณ์	3.89	0.82	มาก
รวมเฉลี่ย		3.93	0.75	มาก

จากตารางที่ 1 ระดับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบทบาทผู้นำอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.76) รองลงมาคือ ด้านการเป็นสัญลักษณ์ของท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.78) ด้านแบบอย่างประชาธิปไตย ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.78) ด้านการเป็นนักบริหารมืออาชีพ ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.81) ด้านบทบาทอื่นตามสถานการณ์ ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.82) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ตามลำดับ

1.2) ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก

จากผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณที่พบว่า ระดับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งพบว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารประกอบด้วย 5 ด้านสำคัญ ดังนี้ 1) ด้านบทบาทผู้นำอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำอย่างมีประสิทธิภาพต้องมีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ใช้จิตวิทยาการโน้มน้าวรู้จักใช้ประโยชน์จากความรู้ความสามารถทั้งของตนเองและบุคลากร 2) ด้านการเป็นสัญลักษณ์ของท้องถิ่น ผู้นำต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นที่ไว้วางใจและชื่นชอบของประชาชนและเป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตนใจกว้าง สื่อสารด้วยถ้อยคำพูดที่สุภาพ ชัดเจน และง่ายต่อการเข้าใจ ไม่นำอารมณ์ส่วนตัวมาใช้ อีกทั้งรับฟังความคิดเห็นของทุกคนอย่างเท่าเทียม 3) ด้านการเป็นนักบริหารมืออาชีพ ผู้นำสามารถสร้างทีมงานบริหารภาคเครือข่ายในสังคมทำงานเพื่อประชาชนและประพฤติดนเป็นอบบอย่างที่ดี การรับฟังและยอมรับการ

เปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ เข้ามาและสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ 4) ด้านแบบอย่างประชาธิปไตย พบว่า ผู้นำต้องสามารถขับเคลื่อนนโยบายด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน มีจิตสำนึกที่ดีใช้อำนาจหน้าที่ถูกต้อง แยกแยะเรื่องส่วนตัวกับเรื่องงาน 5) ด้านบทบาทอื่นตามสถานการณ์ ผู้นำสามารถแก้ปัญหาาร่วมกันได้ การทำงานทุกอย่างย่อมมีปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้นเสมอ การแก้ปัญหาที่ดีที่สุดคือการให้สมาชิกในหน่วยงานองค์กรร่วมกันแก้ไขปัญหาเป็นผู้ที่เสียสละ โดยอุทิศกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังปัญญาเพื่อช่วยเหลือคนในชุมชนสังคมด้วยความตั้งใจจริง

2. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางการเมืองเพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า

2.1 ระดับระดับภาวะผู้นำทางการเมืองเพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.90$, S.D.=0.77) ซึ่งรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับภาวะผู้นำทางการเมืองเพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก

(n=400)

ภาวะผู้นำทางการเมือง	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	(S.D.)	แปลผล
1 ด้านหลักนิติธรรม	3.95	0.76	มาก
2 ด้านคุณธรรม	3.87	0.80	มาก
3 ด้านความโปร่งใส	3.94	0.80	มาก
4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม	3.85	0.86	มาก
5 ด้านหลักความรับผิดชอบ	3.88	0.80	มาก
6 ด้านหลักความคุ้มค่า	3.88	0.82	มาก
รวมเฉลี่ย	3.90	0.77	มาก

จากตารางที่ 2 ระดับภาวะผู้นำทางการเมืองเพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.76) รองลงมาคือ ด้านความโปร่งใส ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.80) ด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 3.88$ S.D. = 0.82) ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.80) ด้าน

คุณธรรม ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.85) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.86)

2.2 ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ภาวะผู้นำทางการเมืองเพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก สะท้อนผ่าน 6 ด้าน สอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณ ดังนี้ 1) หลักนิติธรรม ผู้บริหารสนับสนุนบุคลากรที่ปฏิบัติงานดี มีผลงาน และมีการลงโทษบุคลากรที่ปฏิบัติตนไม่เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบอย่างเป็นธรรม รวมทั้งมีการแต่งตั้งตัวแทนประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับทราบ เสนอแนะ และตรวจสอบกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) หลักคุณธรรม ผู้บริหารปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีความจริงใจในการให้บริการ และนำความรู้ความสามารถของตนมาใช้ในการให้บริการประชาชนอย่างเสมอภาคโดยไม่เลือกปฏิบัติ 3) หลักความโปร่งใส การดำเนินงานเป็นไปอย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา สามารถตรวจสอบได้ มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารขององค์กรให้ประชาชนเข้าถึง และสามารถชี้แจงเหตุผลเมื่อเกิดข้อสงสัยหรือข้อร้องเรียน 4) หลักการมีส่วนร่วม ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับโครงการที่จะดำเนินการล่วงหน้า รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น และมีการจัดเวทีหารือเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นก่อนการตัดสินใจ 5) หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับปัญหาและความเดือดร้อนของประชาชน ไม่ละทิ้งหน้าที่ ปฏิบัติงานตามกฎหมายและระเบียบอย่างเคร่งครัด และพร้อมรับผิดชอบต่อผลการตัดสินใจและการดำเนินงานขององค์กร และ 6) หลักความคุ้มค่า ผู้บริหารมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากร งบประมาณ และบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ คุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและชุมชน 3. ข้อเสนอภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธเพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก

3. ข้อเสนอภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธเพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก

3.1 ระดับข้อเสนอภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธเพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.72) ซึ่งรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับข้อเสนอภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธเพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก

(n=400)

หลักพุทธธรรมกับการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเมือง	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	(S.D.)	แปลผล
1 หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์	3.92	0.81	มาก
2 พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม	3.97	0.63	มาก
3 ปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับ	3.96	0.76	มาก
4 เคารพนับถือผู้ใหญ่	3.92	0.78	มาก
5 ไม่ลุแก่อำนาจ	3.92	0.80	มาก
6 ให้ความเคารพนับถือบูชาและบำรุงรักษาพุทธสถาน	3.91	0.78	มาก
7 ดำรงรักษาความผาสุกให้คงอยู่อย่างยั่งยืน	3.91	0.79	มาก
รวมเฉลี่ย	3.93	0.72	มาก

จากตารางที่ 3 ภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธเพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D.=0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.63) รองลงมาคือ ปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับ ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.76) ไม่ลุแก่อำนาจ ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.80) หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.81) เคารพนับถือผู้ใหญ่ ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.80) ให้ความเคารพนับถือบูชาและบำรุงรักษาพุทธสถาน ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.78) ดำรงรักษาความผาสุกให้คงอยู่อย่างยั่งยืน ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.79) ซึ่งในอยู่ในระดับมากทุกด้าน

3.2 ผลการสัมภาษณ์ พบว่า มีการสะท้อนแนวคิดในทิศทางเดียวกัน จึงสามารถสังเคราะห์เป็นข้อเสนอเชิงปฏิบัติ ดังนี้

ประการแรก ผู้บริหารควรส่งเสริมให้เกิดการประชุมอย่างสม่ำเสมอและเป็นระบบ ทั้งในระดับผู้บริหาร บุคลากร และภาคประชาชน เพื่อเปิดโอกาสให้มีการปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และร่วมกันแก้ไขปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับผลเชิงปริมาณที่พบว่า ตัวชี้วัดด้าน “พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม” และ “หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์” มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการประชุมเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความเข้าใจ ความร่วมมือ และความสามัคคีในองค์กร

ประการที่สอง ผู้บริหารควรยึดถือและปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยทำหน้าที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากรและประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า ด้าน “ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ” มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่าการเคารพกติกาเป็นพื้นฐานสำคัญของภาวะผู้นำเชิงพุทธที่ช่วยสร้างความน่าเชื่อถือและความศรัทธาต่อองค์กร

ประการที่สาม ผู้บริหารควรใช้อำนาจหน้าที่ด้วยความมีสติ ไม่ลุแก่อำนาจ ไม่ใช้อำนาจในทางมิชอบ และคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับตัวชี้วัดด้าน “ไม่ลุแก่อำนาจ” ที่อยู่ในระดับมาก สะท้อนว่าการควบคุมตนเองและการปกครองด้วยคุณธรรมเป็นหัวใจของภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธ

ประการที่สี่ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการเคารพผู้อาวุโส การทำนุบำรุงพุทธสถาน และการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม เพื่อเสริมสร้างคุณค่าทางจิตใจ ความศรัทธา และความผูกพันระหว่างผู้นำกับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลเชิงปริมาณในด้าน “เคารพนับถือผู้ใหญ่” “การบำรุงรักษาพุทธสถาน” และ “การดำรงรักษาความผาสุกอย่างยั่งยืน” ที่อยู่ในระดับมากทุกด้าน

โดยสรุป ข้อเสนอภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธเพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี คือ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรบูรณาการหลักอปริหานิยธรรม 7 เข้ากับการบริหารงานจริง ผ่านการประชุมอย่างมีส่วนร่วม การเคารพกฎระเบียบ การใช้อำนาจด้วยคุณธรรม และการเป็นแบบอย่างที่ดีทางจริยธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การสร้าง ความศรัทธา ความไว้วางใจ และความผาสุกอย่างยั่งยืนของประชาชนในท้องถิ่น

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.75) ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสามารถปฏิบัติหน้าที่ทั้งในบทบาทผู้นำทางการเมืองและการบริหารและบทบาทผู้นำทางสังคม โดยยึดหลักคุณธรรม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งผลให้การบริหารงานได้รับความเชื่อมั่นและการยอมรับจากประชาชนในระดับมาก สอดคล้องกับกุสิสรา จำปาหอม (2566) พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.82) ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ให้ความสำคัญกับหลักความโปร่งใสและความรับผิดชอบเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนผลสัมฤทธิ์ โดยเฉพาะในมิติของการสร้างความเชื่อมั่น ซึ่งหากผู้บริหารแสดงบทบาทผู้นำที่

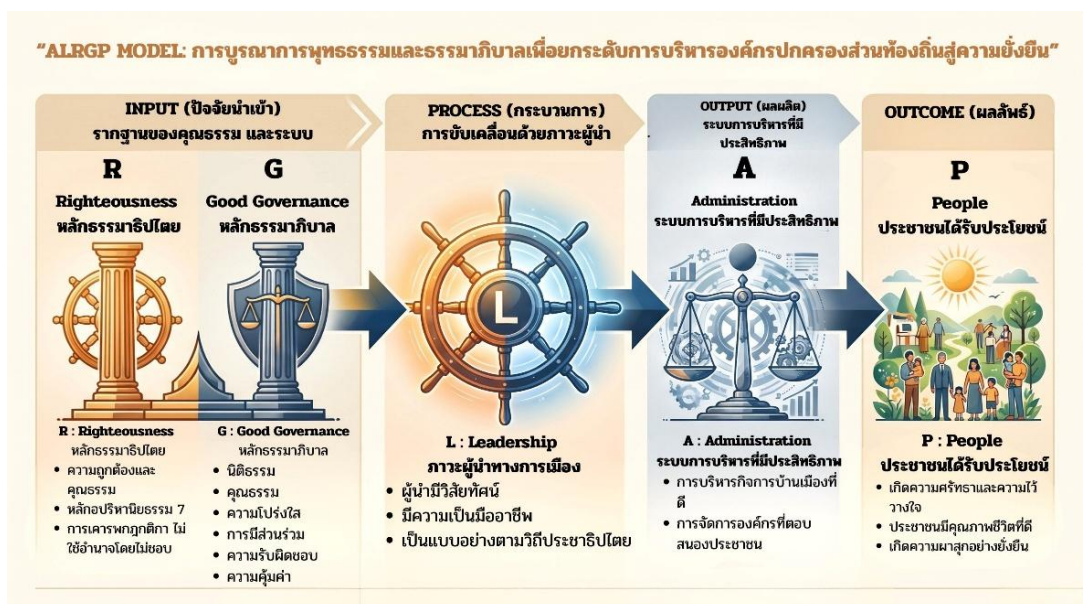
ยึดโยงกับหลักคุณธรรมและการมีส่วนร่วม จะส่งผลให้การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการยอมรับและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับกรอบแนวคิดสามเหลี่ยมเชิงกลยุทธ์ (Strategic Triangle) ของ Moore, M. (1993) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารประสบความสำเร็จในการบูรณาการ 3 องค์ประกอบหลักเข้าด้วยกัน กล่าวคือ 1) ด้านคุณค่าสาธารณะ คือ การยึดหลักคุณธรรมและความโปร่งใสสร้างนิยามใหม่ของการบริหารที่เน้นประโยชน์สุขของส่วนรวม 2) ด้านความชอบธรรม คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนและบทบาทผู้นำทางสังคมเป็นตัวช่วยดึงแรงสนับสนุนและการยอมรับ (Legitimacy) จากภาคส่วนต่างๆ และ 3) ด้านความสามารถในการดำเนินงาน คือบทบาทผู้นำทางการบริหารที่ยึดหลักความรับผิดชอบ ช่วยแปรเปลี่ยนทรัพยากรให้เป็นผลสัมฤทธิ์ที่ตรวจสอบได้ การสอดประสานกันของทั้ง 3 ส่วนนี้เองที่เป็นปัจจัยขับเคลื่อนให้ธรรมาภิบาลในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งและได้รับความเชื่อมั่นในระดับมาก

2. ระดับภาวะผู้นำทางการเมืองเพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.77) ทั้งนี้เพราะ ผู้บริหารแสดงภาวะผู้นำที่สะท้อนผ่าน 6 ด้านสำคัญ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ส่งผลให้การดำเนินงานขององค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และได้รับความเชื่อมั่นจากประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับเฉลิมชัย ต้นเกตุ และคณะ (2568) พบว่า ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.168) โดยชี้ให้เห็นว่าหลักธรรมาภิบาลเป็นพื้นฐานสำคัญของผู้ใช้ในการบริหารงาน เนื่องจากอาศัยหลักคุณธรรม ความยุติธรรม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งช่วยส่งเสริมให้ท้องถิ่นสามารถพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน และสอดคล้องกับแนวคิดของ Nguyen, T. T., Nguyen, P. N., & Hoai, T. T. (2021) ที่อธิบายว่าภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมเป็นปัจจัยชี้ขาดในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะคุณลักษณะด้านความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ

3. ระดับภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธเพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.72) และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรบูรณาการหลักอภินิหารธรรม 7 เข้ากับการบริหารงานจริง ผ่านการประชุมอย่างมีส่วนร่วม การเคารพกฎระเบียบ การใช้อำนาจด้วยคุณธรรม และการเป็นแบบอย่างที่ดีทางจริยธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างศรัทธา ความไว้วางใจ

และความผาสุกอย่างยั่งยืนของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับพระมหาโสภณ กิตติโสภโณ (2562) พบว่า ระดับการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกมน อำเภอโนนนาหว้า จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$, $S.D.=0.553$) และสอดคล้องกับเวริกา แดงเรือง (2560) พบว่า ทศบาลตำบลหนองผึ้ง ได้ยึดหลักการบริหารนิยธรรมเป็น แนวทางในการบริหารงาน จึงทำให้การบริหารงานประสบความสำเร็จได้ในระดับหนึ่ง

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย
(ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย พระครูปลัดสุวัฒนพุทธาคม)

การวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก” ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์การวิจัย โดยใช้ ALRGP MODEL

จากผลการวิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่ในรูปแบบ ALRGP MODEL ซึ่งเป็นรูปแบบการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่บูรณาการหลักพุทธธรรม หลักธรรมาภิบาล และภาวะผู้นำทางการเมือง เพื่อบูรณาการการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองประโยชน์ของประชาชนอย่างยั่งยืน โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ R (Righteousness),

L (Leadership), G (Good Governance), A (Administration) และ P (People) ซึ่งมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันเป็นกระบวนการบริหารเชิงระบบ ดังนี้

1. R = Righteousness หมายถึง ความถูกต้องและหลักธรรมาธิปไตย โดยเป็นปัจจัยนำเข้าที่สำคัญของการบริหารองค์กร โดยมุ่งเน้นการยึดหลักความถูกต้อง คุณธรรม และจริยธรรมในการใช้อำนาจบริหาร รวมถึงการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรม 7 ได้แก่ การประชุมร่วมกัน การเคารพกฎกติกา และการบริหารโดยไม่ใช้อำนาจตามอำเภอใจ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการสร้างความชอบธรรมให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. L = Leadership หมายถึง กลไกสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการบริหาร โดยทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างหลักคุณธรรม หลักธรรมาภิบาล และการนำไปสู่การปฏิบัติจริงในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่นจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ มีความสามารถในการบริหารจัดการและตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผล ตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามหลักประชาธิปไตย ภาวะผู้นำจึงเป็นพลังขับเคลื่อนที่ทำให้องค์กรสามารถนำแนวคิดหลักการ และค่านิยมที่ดีไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างยั่งยืน

3. G = Good Governance หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการที่เป็นกลไกสำคัญในการนำหลักคุณธรรมและภาวะผู้นำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบ มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ผ่านหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการสร้างระบบบริหารที่มีมาตรฐาน มีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน อันนำไปสู่การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

4. A = Administration หมายถึง ผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการที่นำหลักธรรมาภิบาลและภาวะผู้นำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลให้องค์กรมีระบบการบริหารที่เป็นรูปธรรม มีโครงสร้างและกระบวนการทำงานที่ชัดเจน สามารถบริหารทรัพยากรได้อย่างเหมาะสม แก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างตรงตามบริบท อันนำไปสู่การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

5. P = People หมายถึง ประชาชนผู้ได้รับประโยชน์) ซึ่งเป็นผลลัพธ์สูงสุดเป็นเป้าหมายปลายทางของการบริหารตาม ALRGP MODEL โดยมุ่งให้ประชาชนเกิดความศรัทธา

ความไว้วางใจต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับบริการที่มีคุณภาพ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อันนำไปสู่ความผาสุกและการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐบาล ควรมีนโยบายส่งเสริมให้มีการใช้หลักพุทธธรรมในการประยุกต์สำหรับการกำหนดองค์ประกอบในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับต่าง ๆ เพื่อให้หลักพุทธธรรมมีความสำคัญในทางปฏิบัติควบคู่กับหลักธรรมาภิบาล
2. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรพิจารณาปรับประยุกต์การใช้หลักพุทธธรรมคู่กับธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบาย หรือการสร้างตัวชี้วัดสำหรับองค์กรเพื่อการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล
3. หน่วยงานภาครัฐควรผลักดันนโยบายที่สามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ควรเป็นนโยบายที่มีความเฉพาะเจาะจงและเหมาะสมกับลักษณะท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. หน่วยงานระดับนโยบายด้านการปกครองท้องถิ่น เช่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดตัวชี้วัดการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาองค์ความรู้และเกณฑ์ตัวชี้วัด โดยบูรณาการ หลักภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธ ผ่านการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาหลักสูตร และการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในทุกกระดับ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพผู้บริหารและบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีภาวะผู้นำเชิงคุณธรรมและจริยธรรม
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากร โดยจัดให้มีการอบรมและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ หลักพุทธธรรมควบคู่กับหลักธรรมาภิบาล ในการบริหารงาน เพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานจริงอย่างต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และเป็นธรรมต่อประชาชนในพื้นที่
3. นักการเมืองท้องถิ่นและผู้นำชุมชน ควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองด้านบทบาทผู้นำ โดยปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ยึดหลักกฎหมาย กฎระเบียบ และ

คุณธรรมทางสังคม รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือ ความไว้วางใจ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับชุมชนอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กุลิสรา จำปาหอม. (2566). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระนอง. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารรัฐกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เฉลิมชัย ต้นเกตุ และคณะ. (2568). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี. *วารสารสังคมพัฒนศาสตร์*, 8(11), 46-58.
- ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. (2545). *ปัญหาการเมืองไทยในปัจจุบัน*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2554). *การเมืองท้องถิ่น : การเมืองของใครโดยใครเพื่อใคร*. กรุงเทพฯ : จตุพรดีไซด์.
- พระมหาไสยณ กิตติไสยณ. (2562). การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกมน อำเภอโนนหาว จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์*, 2(1), 22-31.
- ไพบูลย์ สุขเจตน์. (2563). การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี. *วารสารมหาจุฬานาครทรรค์*, 7(10), 235-247.
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2545). *การเมืองการปกครองไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เวธิกา แดงเรือง. (2560). *การบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของเทศบาลตำบลหนองผึ้ง อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สรพสิทธิ์ ชมภูษ และกัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์. (2564). การทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: เงื่อนไขและการป้องกัน. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(10), 423-440.
- Likert, R. (1970). *The Method of Constructing and Attitude Scale. Reading in Attitude Theory and Measurement*. Fishbein, Martin, Ed. New York: Wiley & Son.

Moore, M. (1993). *Globalization and Social Change*. New York: Elsevier.

Nguyen, T. T., Nguyen, P. N., & Hoai, T. T. (2021). Ethical leadership, corporate social responsibility, firm reputation, and firm performance: A serial mediation model. *Heliyon*, 7(4), e06809. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2021.e06809>

Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. (3rd ed.). New York: Harper & Row.